

SCHAKTÖVERVAKNING VID TORTUNA

ANTIKVARISK KONTROLL I FORM AV SCHAKTÖVERVAKNING FÖR VA-LEDNINGAR, TORTUNA SOCKEN,
VÄSTERÅSKOMMUN, VÄSTMANLAND

ARKEOLOGISK ANTIKVARISK KONTROLL

RAPPORTER FRÅN ARKEOLOGIKONSULT 2009:2329

BJÖRN HJULSTRÖM

SCHAKTÖVERVAKNING VID TORTUNA

Antikvarisk kontroll i form av schaktövervakning för VA-ledningar, Tortuna socken, Västerås kommun, Västmanland

BJÖRN HJULSTRÖM

Arkeologisk antikvarisk kontroll

Rapporter från Arkeologikonsult 2009:2329

ARKEOLOGIKONSULT
Optimusvägen 12 B
194 34 Upplands Väsby
Tel 08-590 840 41
Fax 08-590 721 41
www.arkeologikonsult.se

Sammanfattning

Arkeologikonsult har utfört en arkeologisk antikvarisk kontroll i form av schaktövervakning i samband med utbyggnad av VA-ledningar söder om Tortuna, i Västerås kommun, Västmanland. Ledningsschakten lades i nära anslutning till kända förhistoriska boplatser och gravfält. I schakten påträffades endast en anläggning, en grop, som inte kan dateras. Nära en i modern tid förstörd stensättning (Raä 80) iaktogs kraftiga markingrepp. I övrigt påträffades inget att rapportera

Innehållsförteckning

Sammanfattning	4
Inledning.....	6
Utförande.....	6
Miljö- och kulturlandskapsbeskrivning	7
Resultat	8
Referenser.....	9
Tekniska och administrativa uppgifter	9

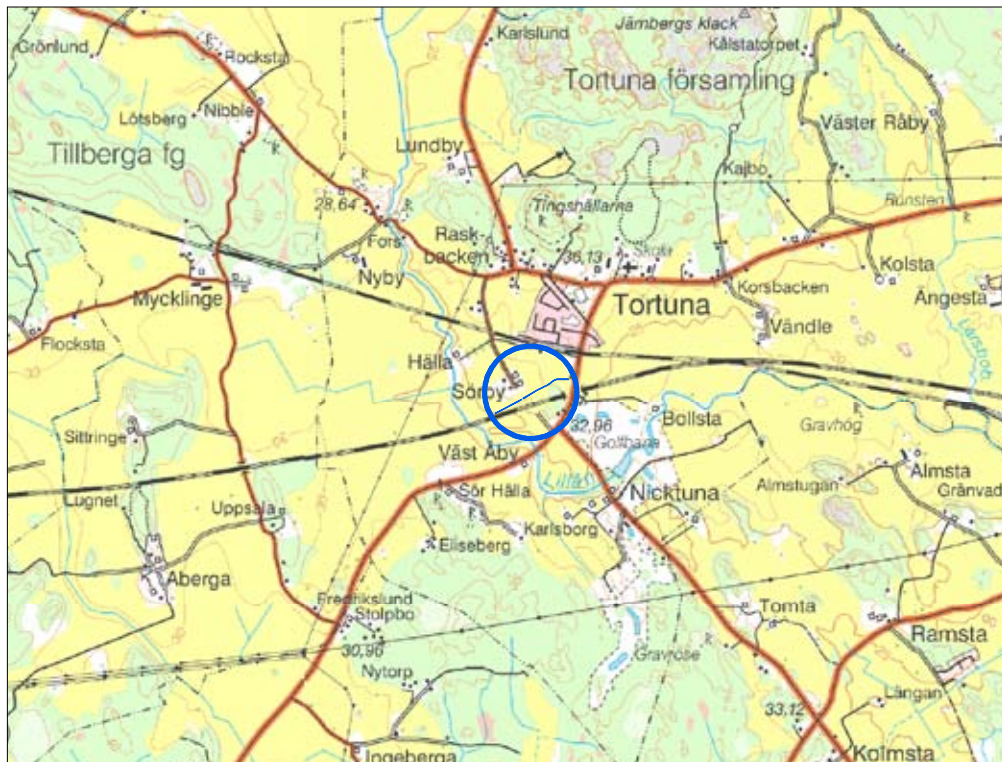

INLEDNING

Enligt beslut av Länsstyrelsen i Västmanlands län (dnr: 431-7652-09) utförde Arkeologikonsult under två dagar i september månad 2009 en arkeologisk antikvarisk kontroll i form schaktövervakning vid Tortuna, Västerås kommun, Västmanland. Orsaken till den antikvariska kontrollen var att Mälarenergi ska lägga VA-ledning mellan Tortuna och Aberga i Tortuna och Tillberga socknar.

UTFÖRANDE

Schaktens bredd uppgick till 1,6 – 2 meter. Vid övervakningen togs matjorden bort ned till det djup där arkeologiska lämningar kunde iaktas (mellan 15-40 centimeter). Efter övervakningen gjordes den fullständiga urschaktningen för ledningarna ned till 2 meters djup. På plats visade det sig att en sträcka på 50 meter väster om det anvisade område eventuellt skulle schaktas. VA-rören var ursprungligen tänkt att tryckas denna sträcka men det var lite oklart om det var möjligt. Därför beslöt vi på plats att utöka övervakningen 50 meter västerut under förutsättning att kostnadsberäkningen inte skulle påverkas.

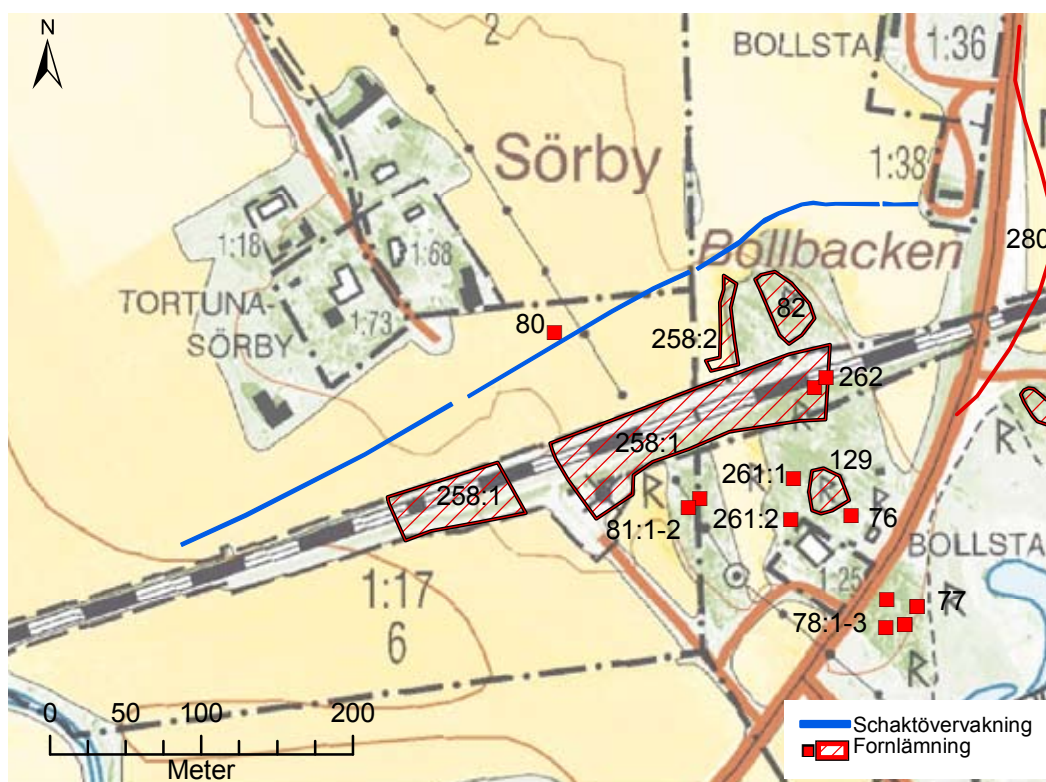
Figur 1. Utredningsområdet på Terrängkartan. Skala 1:50 000.

MILJÖ- OCH KULTURLANDSKAPSBESKRIVNING

Undersökningsområdet ligger i dalgången kring Lillån, i ett sprickdalslandskap med större lerslätter mellan högre belägna terrängpartier med morän och berg i dagen. Sträckan som ska utredas är belägen 25-30 m ö h och tvärrar över en svag höjdrygg som löper i NV-SÖ i sydvästslutningen ovanför Lillån. Marken har under lång tid nyttjats för jordbruk och består i dag av åkrar.

Fornlämningsskildern kring undersökningsområdet är komplex och varierad med lämningar från neolitikum och framåt. Här nämns endast de fornlämningar som ligger närmast UO. Schaktningsarbetet berör ett område strax norr om tidigare kända boplatlämningar vid Bollbacken (Raä 258:1-2) som undersöktes 1993 inför byggandet av Mäljarbanan (Artursson red 1996). I östra delen av Raä 258 undersöktes en groperkamisk boplat och ett järnåldersgravfält. I väst fanns lämningar av en äldre järnåldersboplat. Dessa spår var dock väldigt sporadiska och inga tydliga huskonstruktioner påträffades. Förutom ett 30-tal brandgravar från äldre järnålder (urnegravar, urneblandgropar m.m.) undersöktes en vendeltida stensättning. Stensättningen bör ha samband med gravfältet Raä 82, som har yngre järnålderskaraktär. Raä 82 är beläget på ett impediment omedelbart söder om undersökningsområdets östra del. Raä 280 är en förstörd stensättning som låg på ett numera borttaget impediment.

Söder om VA-schaktet finns älvkvarnsförekomster vid ett flertal platser, Raä 76, 81, 261 och 262. 150 meter söder om UO ligger gravfältet Raä 129 med gravformer som tyder på att det bör dateras till yngre järnålder. Raä 80 öster om UO är en äldre vägsträckning.

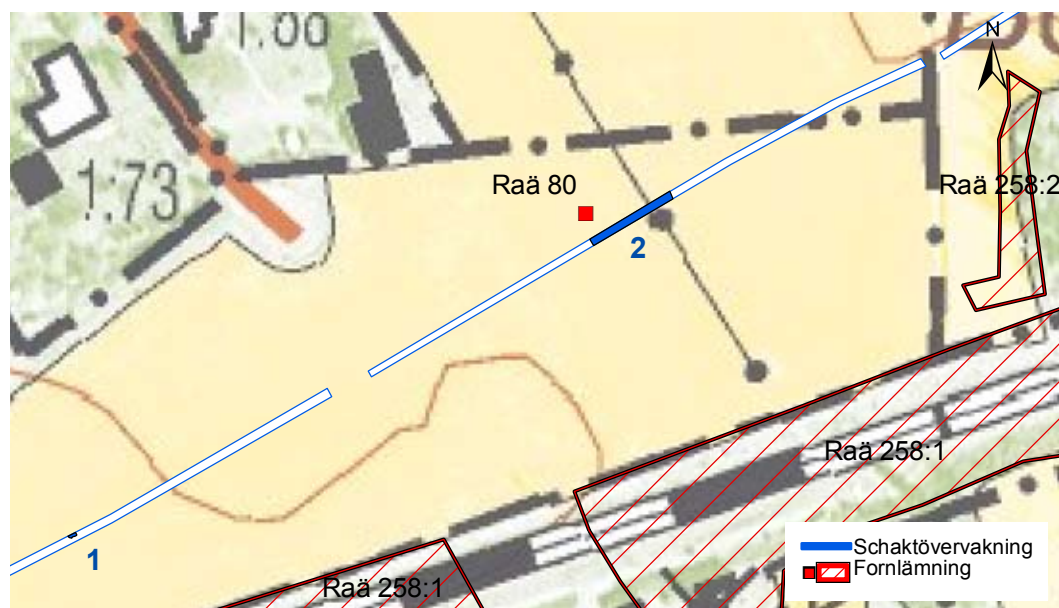
Figur 2. Kabelschaktet samt fornlämningar markerade på Fastighetskartan. Skala 1:5 000.

RESULTAT

Endast en anläggning påträffades i schaktet, en grop. Gropen är markerad med en 1:a i figur 3. Gropen var 2 meter lång utmed schaktkanten och sträckte sig 1 meter in i schaktet. Djupet uppgick till 70 centimeter från ploglagret. Gropen hade en ojämn botten. Gropen kan tillhöra boplatsen Raä 258 men det är inte möjligt att avgöra. Inget kol för 14C-analys påträffades. Fyllningen bestod av gråbrun siltig lera.

150 meter österut, i höjd med Raä 80, noterades ett markingrepp. Här har det tidigare funnits ett impediment. Det överste lagret (ploglagret) bestod av påförd lera ovanpå ett lager bestående av humös sandigtsilt. I lagret fanns tegel, porslin och sentida bestick. Störningen har tillkommit när man med maskin tagit bort impedimentet och förberett området för odling.

I övrigt påträffades inga anläggningar eller lager.

Figur 3. De två registrerade kontexterna. 1 visar platsen för anläggningen, en grop. 2:an visar platsen för markingreppet.

Figur 4. Foto på gropens sektion. Taget från söder.

LITTERATUR

Artursson, M. (Red). 1996. Enköping-Sagån, sträcka III & IV. Mäljarbanans arkeologiprojekt. Rapport från Arkeologikonsult 1996:10.

TEKNISKA OCH ADMINISTRATIVA UPPGIFTER

Arkeologikonsults projektnummer:	2329
Länsstyrelsens beslutsnummer:	431-7652-09
Uppdragsgivare:	Mälarenergi
Typ av undersökning:	Arkeologisk antikvarisk kontroll
Utförandetid, fältarbete:	2009 09 29 – 2009 09 30
Fastighet:	Tortuna-Sörby 1:70, Tortuna-Hälla 1:17, Nicktuna 2:1
Socken:	Tortuna
Kommun:	Västerås kommun
Län:	Västmanlands län
Projektledare:	Björn Hjulström
Fältpersonal:	Björn Hjulström
Rapportansvarig:	Björn Hjulström
Planer och kartor:	Björn Hjulström
Fynd:	Inga fynd har tillvaratagits.

Arkeologikonsult Tel 08-590 840 41
Optimusvägen 12 B Fax 08-590 725 41
194 34 Upplands Väsby www.arkeologikonsult.se

Rapporter från Arkeologikonsult 2009:2329